

Стадник Наталя Василівна,

старша викладачка кафедри підготовки іноземних громадян Придніпровської державної академії будівництва та архітектури

м. Дніпро, Україна

ПРАКТИКА ПРИСКОРЕНОЇ ОНЛАЙН-ПІДГОТОВКИ ДО СКЛАДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЛЬТИПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

За воєнного стану в Україні вже другий рік поспіль абітурієнти стикнулися із вимушеною зміною звичного порядку проведення зовнішнього незалежного оцінювання перед вступом до вищих навчальних закладів. Безпекова ситуація в країні вимагала пошуків альтернативи процедурі підсумкового тестування рівня підготовки випускників та швидкої адаптації до непередбачуваних поточних умов, викликаних збройною агресією. Саме з цією метою Міністерство освіти і науки України в 2022 році вперше впровадило Національний мультипредметний тест (НМТ) замість ЗНО. Зважаючи на перебіг подій, проведення НМТ у 2023 році також стало єдиною можливим варіантом зберегти школярський контингент у країні й не зірвати вступну кампанію здобувачам вищої освіти різних рівнів.

Така новація мала як позитивний, так і негативний вплив на процес підготовки старшокласників до навчання у вишах. По-перше, комбінація трьох різних дисциплін (української мови, математики, історії України, іноземної мови, фізики тощо) в одному тесті в один день спонукає випускників інтенсивно готуватися до тестування та вдосконалювати наявні навички швидкого перемикавання та концентрації уваги (психологічний аспект), по-друге, скорочена кількість завдань (наприклад, з української мови замість 67 питань на ЗНО довоєнних років (ураховуючи завдання з української літератури) для процедури НМТ 2023 року було підготовлено 30 лише з української мови) за збереження програми дисципліни в повному обсязі насправді не полегшила, а ускладнила шляхи пошуків правильної відповіді на запитання. Звісно, сумлінний учень, маючи у вільному доступі фахові онлайн-ресурси та демонстраційний варіант НМТ, оприлюднений заздалегідь, мав змогу потренуватися проходити тестування в «екстремальному» режимі й ознайомитися із типовими завданнями.

Водночас безпосередня професійна підготовка абітурієнтів до написання НМТ у 2023 році також була видозмінена. Традиційні підготовчі курси, що їх відвідували старшокласники на базі підготовчого відділення Придніпровської державної академії будівництва та архітектури, аудиторної форми навчання, стали практично неможливими з огляду на проблему безпеки та фактичного перебування слухачів подекуди за межами України. Онлайн-курси за старими стандартами, навчальними планами й термінами (навіть з урахуванням набутого дворічного досвіду дистанційного навчання часів загальнодержавного

карантину 2020–2021 років) були не спроможні повністю задовольнити потреби старшокласників у швидкій підготовці до написання НМТ 2023 року, адже актуальний демонстраційний варіант тестового зошита з української мови та інших дисциплін було оприлюднено лише навесні. При цьому жоден із предметів, передбачених офіційною процедурою НМТ та обраних учнем самостійно, не можна було вважати другорядним, оскільки тестування відбувається протягом трьох годин в один конкретний день й абітурієнт змушений фільтрувати потоки інформації з трьох різних дисциплін упродовж обмеженого проміжку часу. За словами самих абітурієнтів, що ділилися досвідом написання НМТ у 2022 та 2023 роках, найбільшою проблемою стала саме психологічна нездатність школярів упоратися зі специфікою онлайн-процедури тестування та різні технічні негаразди, котрі часом траплялися на пунктах проведення НМТ особливо під час оголошення повітряної тривоги.

Якщо проаналізувати завдання НМТ з української мови 2023 року, можна дійти висновку, що значна частина питань тестового зошита виявляє наявний рівень знань і навичок учнів із кількох тем одночасно. Наприклад, завдання 16 демонстраційного варіанта «Визначте правильний варіант послідовного заповнення пропусків у реченні: *Я вам _____ скуштувати нашої _____ піци, випеченої за спеціальним рецептом у дров'яній печі*».

А порадою, щонайсвіжішої

Б поражу, найсвіженькішої

В поражджу, самої свіжої

Г порадьжу, якнайнайсвіжої

Д пораджу, найбільш свіжої

передбачає однаково достатній рівень володіння фонетичними і граматичними нормами української мови за темами «Чергування приголосних при дієвідмінюванні» й «Утворення форм ступенів порівняння прикметників».

Завдання 19 демонстраційного варіанта НМТ 2023 року передбачало вже чотири пропущених слова в реченні й відповідно перевірку обізнаності абітурієнтів з двома різними розділами мови (фонетика і граматика) за чотирма темами: «Визначте правильний варіант послідовного заповнення пропусків у реченні: *Від екскурсовода _____ Тетяна з Андрієм _____, що Тарасові _____ встановлено сімсот двадцять _____ в Україні й сімдесят п'ять за кордоном*».

А вперше, дізналися, Шевченку, пам'ятників

Б уперше, дізналися, Шевченко, пам'ятників

В вперше, дізналася, Шевченку, пам'ятників

Г вперше, дізналися, Шевченко, пам'ятників

Д уперше, дізналися, Шевченку, пам'ятники,

– отже, учасник тестування мав володіти високим рівнем підготовки за темами «Чергування, пов'язані з милозвучністю», «Узгодження підмета з присудком», «Відмінювання власних назв», «Узгодження числівників з іменниками», щоб

отримати один тестовий бал за правильну відповідь. І очевидним стає той факт, що варто викладачу підготовчих курсів проігнорувати лише одну конкретну тему під час підготовки до написання НМТ, зосередившись на найважливіших або найлегших, – і слухач не отримає зарахованої відповіді за всі чотири теми, передбачені завданням, оскільки воно оцінюється одним балом комплексно.

Традиційні завдання формату ЗНО на встановлення відповідності також зберегли в демонстраційному варіанті НМТ свою спрямованість на оцінювання вміння школярів оперувати поверхневими й глибинними мовними явищами водночас. Так, у завданні 28 для визначення правильного варіанту речення, наприклад, із тире при відокремленому означенні, учень має спершу пригадати, що таке означення як другорядний член речення й умови його відокремлення тире в кінці речення тощо: «Доберіть умову вживання тире (А – Д) до кожного прикладу речення (1–4).

Приклад речення

1 Полюси мого світу – карамель і полин.

2 Поміж ними – пустельні поля магнетизму.

3 Тут немає землі – і не видно землі.

4 Є один тільки метод – молитися й дихать.

Умова вживання тире

А тире при відокремленому означенні

Б тире в складносурядному реченні

В тире на місці пропущеного члена речення

Г тире в складному безсполучниковому реченні

Д тире між підметом і присудком».

Це потребує ґрунтовного системного підходу від викладача під час добору навчального контенту та безпосереднього проведення онлайн-занять на підготовчих курсах з української мови в умовах стислих термінів роботи. Сумлінна і якісна підготовка до кожного заняття охоплює обов'язкове розроблення наочних презентацій за темами ЗНО з урахуванням специфіки НМТ, попереднє опрацювання наявних онлайн-ресурсів з української мови задля винесення корисних рекомендацій слухачам щодо їх самостійного застосування (наприклад, відеоролики із записом правильного наголошування слів за переліком, передбаченим чинною програмою підготовки до НМТ), постійну психологічну співпрацю викладача зі школярами з метою виявлення можливих проблемних моментів нерозуміння певних тем та сприяння якнайлегшому спільному їхньому вирішенню під час активних бесід та обговорень.

Література

1. Демонстраційний варіант Національного мультипредметного тесту 2023. Українська мова. URL: <https://rb.gy/9dr9u>.
2. Рекомендації учням щодо проходження НМТ. *ОсвітаUA*. URL: <https://rb.gy/aiiki>.